

TANITMALAR... TANITMALAR... TANITMALAR...

"İNSAN VE OYUN"

Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN

Türker EROĞLU, *İnsan ve Oyun-Oyun, Dans ve Halk Oyunları, Millî Folklor Yayınları:3, Halk Oyunları Dizisi:1, Kayseri 1994, IV+47s.*

Yeni sayılabilecek bir bilim dalı olan folklor hakkında yüzyılımızın başından beri bir takım yazılar ve kitaplar ortaya konmuş olmasına rağmen, günümüzde bile bir el kitabının bulunmayışı, sözlüğünün, açıklamalı bibliyografyaların, ansiklopedilerin ve kılavuzların okuyuculara ulaştırılamaması yüzünden her taraftan değişik sesler yükselbilmektedir. Geleneksel halk kültürü ürünlerinin incelenmesi veya sadece halk edebiyatı ile ilgili konuların değerlendirilmesini isteyen görüşler, özellikle son yirmi-otuz yıldan beri yerini, daha dinamik görüntüleri ve gelişmeleri araştırmak isteyen görüş ve düşüncelere bırakmak zorunda kalmıştır.

Avrupa ülkelerinde 1970'li yıllarda başlayan ve halka ait bütün eski ve yeni kültür ürünlerini, uygulamalarını ve görüntülerini araştırma masasına yatıran halk bilimi içerisinde yer alan alt dalların en önemlilerinin başında halk oyunları gelmektedir. Zaten bir süre öncesine kadar, insanlarımızın aklına 'folklor' denince sadece 'halk oyunları'nın gelmesi yüzünden, gerçek folklorcular bir hayli güç dönemler geçirmişlerdir. Alan araştırmalarına çıkarak derlemeler yapan, halk biliminin alt dallarını bir bütünlük içinde ele alıp araştıran folklorcular, kendilerini kamu oy-

nun bir halk oyuncusu, bir dansçı, hatta halk deyimiyle bir köçek gibi görmesinden büyük zararlara uğramışlardır. Diğer bazı sosyal bilim dallarında olduğu gibi, halk biliminde de terimlerin yanlış, yersiz ve gereksiz biçimlerde kullanılması sonucunda, 'oyun' kavramı ile buna bağlı olarak diğer kavramlarda da yanlışlıklar, kamu oyunu bir hayli meğgul etmiştir. Bu gün bile zaman zaman, kitle iletişim araçlarında, yazılı basın organları ile radyo ve televizyonlarımızda, bu terim kargaşası sürüp gitmektedir. Ancak üniversitelerimizde bu bilim dalı ile ilgili ana bilim dallarının ve 1993 yılında da Ankara Üniversitesi / Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi'nde tamamen bağımsız bir bölümün açılması sonucunda, halk bilimi ve bununla ilgili kavramların kamu oyunda doğru dürüst anlaşılması ve yanlışların düzeltilmesi olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

İşte bu olumsuzlukları önleme amacıyla yazılmış küçük, ancak önemli bir kitap şimdi önümüzde duruyor. Sosyal Antropoloji eğrenimi yapan, bu arada bizzat halk oyunları toplulukları içinde oynayarak, eleman yetiştirerek ve öğreterek katkılarda bulunan Türker Eroğlu, halk oyunlarını önce yüksek lisans ve sonra doktora düzeyinde ele almış, araştırmış ve eksikliği duyulan bilimsel çalışmalarını gün ışığına çıkarmıştır.

Türker Eroğlu Türkiye'de birkaç araştırmacının dışında bilimsel olarak pek kimsenin

girmedığı bir alanda, önce yabancı ve yerli araştırmacıların yazdıklarını denetleyerek ve eleştirerek, sonra da uygulamalardan hareket ederek bilgi birikimini genişletmiş, çeşitli kaynaklarla bu hazineyi zenginleştirmiş ve bu alanda böyle değerli bir çalışmayı ortaya koymuştur.

Yıllardan beri bir yandan Milli Eğitim Bakanlığı'nın, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün, Sağlık Bakanlığı'nın ve Üniversitelerin halk oyunları konusunda milyarlarca lirayı harcaması, diğer yandan Milliyet, TRT ve bankalar gibi özel ve resmî kuruluşların yarışmalar yoluyla gündemden halk oyunlarını düşürmemeleri... Diğer bir yandan Kültür Bakanlığı'nın tamamen değişik amaçlı gösteri ekipleri kurarak bunları yurt dışı gezilerde tanıtım amaçlı olarak düzenlemişken ve gerçekten de böyle yaparken birdenbire yurt içi gösterilere de katılması, geleneksel halk oyunlarımızı binlerce insanın, öğrencinin ve öğretmenin ilgilendiği bir konuma sokmuştur. Bir başlıoşluk alıp yürümüştür. Her kurum kendi yaptığını savunmakta, ötekilerini beğenmemektedir. Bilimsel

çalışmalara dayanmayan subjektif görüşler, politikacıların da araya girmesiyle olumsuz gelişmelere yol açmıştır. Sonunda gele gele bu karmaşa içine gelinmiştir...

Türker Eroğlu'nun kitabı en azından bu karmaşaya ışık tutacak, kavramları yerli yerine oturtacak ve çok başlılığı önleyecek bir çalışmadır. Üç ana bölümden oluşan bu kitapta, birinci bölüm "Oyun Kavramı ve Tanımı"na ayrılmıştır (s.1-14). İkinci bölümde dans kavramı işlendikten sonra türleri üzerinde bilgi verilmektedir (s.15-25). Son bölümde ise "Halk Oyunları (Dansları)" başlığı altında bunların sınıflandırmaları, türleri ve konularına göre durumları ele alınmıştır (s.26-32). "Son Söz" ile Almanca ve Fransızca, İngilizce özetleri bibliyografyayı takip etmektedir (s.33-47).

Kısa açıklamalarla da olsa, yeni başlayanlara, öğrencilere, öğreticilere ve bu konu ile ilgilenelele temel açıklamaları aktaran böyle bir eseri ortaya koyduğu için Türker Eroğlu'nu kutluyor, daha geniş kapsamlı monografilerinin bir an önce gün ışığına çıkmasını diliyorum.

İKİ SÖZLÜK

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY

B.BAZILHAN, *Mengel-Kazak Tel (Mongolca-Kazakça Sözlük)*, Ölgty 1984, 865 S., (70X108, 1/16 formatında).

Moğolca Türkiye'de en az tanınan bir ak-raba dildir. Uzun yıllar Prof. Dr. Ahmet Temir tarafından, sonra da tarafımızdan verilen Moğolca dersleri, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün programından kaldırılınca, bir daha böyle bir ders kimsenin aklına gelmedi. Hal böyle olunca da Türkiye üniversitelerinde Moğolca üze-

rine çalışan bilim adamı da çıkmadı. Halbuki, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya (Bonn Üniversitesi'nde) ve İngiltere gibi ülkelerde Moğolca bölümleri oldukça gelişmiş durumda. Eski Demir Perde ülkelerinden Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovak, Polonya, Rusya gibi ülkelerdeki Moğolca bölümlerini de hesaba katarsak, bizim durumumuz ortaya çıkar.

Moğolca, bilindiği üzere, **ALTAY DİL AİLESİ** içinde Türkçeye en yakın akraba dildir. Bu aile içinde ayrıca Mançu-Tunguzca-Korece